

# Cinsel Şiddet Mağduru Kadın ve Türk Ceza Kanunu'ndaki Konumu\*

Prof. Dr. Özlem YENERER ÇAKMUT\*\*

**Özet:** Kadına karşı cinsel şiddet, şiddetin bir türüdür ve ne yazık ki oldukça yaygındır. Kimi zaman adliyeye yansıyan ve fakat çoğunlukla farklı nedenlerle ortaya çıkmayan, çıkartılmayan ve bu nedenle de adliyeye yansımayan ve istatistiklere geçmeyen büyük bir sorundur. Ulusal olduğu kadar uluslararası boyutu olan konudur. Uluslararası sözleşmelerle konu gündemde tutulmakta ve önlenmesi için taraf devletlere yükümlülükler yüklenmektedir. Türk Ceza Kanunu'nda da konuya ilişkin düzenlemeler bulunmakla birlikte sorunu çözmek bakımından yeterli olduklarını ifade etmek mümkün değildir.

**Anahtar Sözcükler:** Kadına karşı şiddet, kadına karşı cinsel şiddet, Türk Ceza Kanunu'nda kadına karşı cinsel suçlar, kadının cinsel istismarı, cinsel taciz.

## Victims of Sexual Violence against Women and Their Status in the Turkish Criminal Code

**Abstract:** Sexual violence against women is a type of violence and despite the fact that it is a common issue, it doesn't come into the picture much and therefore, it is not referred to court and reflected by the statistics. It is also an international problem as well as a national issue. International conventions keep this issue on the agenda and some obligations are imposed to States to prevent it. Even though there are provisions on this topic in Turkish Criminal Code, these are not efficacious for solving the problem.

**Keywords:** Violence against women, sexual violence against women, crime of sexual assault against women in Turkish Criminal Code, sexual assault of women, sexual assault.

\* 08.03.2016 Tarihinde Galatasaray Üniversitesi-İstanbul Barosu işbirliği ile Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde düzenlenen "Kadına Karşı Cinsel Şiddet ve TCK'nın Yaklaşımı", Kadın ve Ceza Hukuku konulu Sempozyumda sunulan tebliğ metninin gözden geçirilmiş halidir.

\*\* Özyeğin Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı.

## I. Giriş

İnsan, sadece insan olması nedeniyle saygıyı hak etmektedir. Büyük ya da küçük kadın veya erkek hiç kimse fiziki veya psikolojik bir zorlama ve baskı altında kalmadan yaşamını devam ettirebilmelidir. Kendini her bakımdan güvende hisseden birey gerçek anlamda özgür olabilir.

Elbette toplumu oluşturan bireyler arasında fiziki veya psikolojik farklılıklar olabilir. Ancak bu durum birinin ötekinden üstün olduğu anlamına gelmemektedir. Farklılıklarımız sadece çeşitliliklerimizdir. Farklılıklarımızı birbirimizi incitmek, aşağılamak, onurunu kırmak, dışlamak için kullanmak ise acizliktir.

Önemli olan “insan” olmamızdır. Evrensel değerler insanlar arasında hiçbir bakımdan ayrımı kabul etmez. Üst akıl ayrımcı bakış açısının reddini gerektirir. Uluslararası düzenlemeler olması gerekene insanlığı çekmek için yapılır. Nitekim bu amaçla Devletler yapılan düzenlemelere imza koyar ve iç hukuk kurallarını altına imza attıkları normlara uygun hale getirme yükümlülüğü altına girerler.

Türk Hukuku bakımından da Anayasa m. 90’a göre, “*Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir.*”

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın en temel ilkelerinden olan 10. maddede düzenlenen “*kanun önünde eşitlik*” ilkesi; “*Herkes dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir./ Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz./ Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.*” biçimindedir. Anayasa’nın 12. maddesine göre ise; “*Herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir.*”

Anayasa m. 41, ailenin korunması başlığı altında ailenin eşler arasında eşitliğe dayandığı belirtilmektedir.

Hal böyle olmakla birlikte maalesef ulusal ve uluslararası düzenlemeler toplumda kadınların eşit birey sayılması, haklarının tanınması, insan muamelesi görmesi, şiddete maruz kalmaması için yeterli olamamaktadır. Özellikle kadınlar ve çocuklar şiddetin odak noktası olmaktadır<sup>1</sup>.

<sup>1</sup> Bu konuda ayrıntılı bilgi için bak. Centel, 2013, s. 1 vd.

Tebliğ konumuz kadına karşı cinsel şiddet olduğu için konuyu kadın ve cinsel şiddet merkezli inceleyeceğimizi ifade etmek isterim.

## II. Kadına Karşı Şiddet

**Şiddet**, sözlük anlamı itibarıyla, *karşıt görüşte olanlara kaba kuvvet kullanma, bir hareketin, bir gücün derecesi, yeğlilik, sertlik, kaba güç olarak tanımlanmıştır*<sup>2</sup>.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda 20 Aralık 1993 tarihinde oylamaya başvurulmadan kabul edilen *Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Bildirge*<sup>3</sup> m.1'e göre; "*Kadınlara yönelik şiddet, ister kamusal ister özel hayatta olsun bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya özgürlükten keyfi olarak yoksun bırakma dahil olmak üzere, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar veya acı verme sonucu doğuran veya bu sonucu doğurması muhtemel olan, cinsiyete dayalı her türlü şiddet eylemi anlamına gelir.*"<sup>4</sup>.

Bildirge'nin 2. maddesine göre; "*Kadınlara yönelik şiddetin, bunlarla sınırlı olmaksızın aşağıdakileri içerir biçimde anlaşılması gerekir: (a) Dayak ve hırpalama, ev halkına dahil olan kız çocuklarının cinsel suistimali, drahoma bağlantılı şiddet, evlilik içi tecavüz, kadın cinsel organını sakatlama veya kadına zarar veren diğer geleneksel uygulamalar, eş haricinde (ev halkına dahil) kişilerce uygulanan şiddet, sömürüyle bağlantılı şiddet dahil olmak üzere aile içinde meydana gelen fiziksel, cinsel veya psikolojik şiddet; (b) Tecavüz, cinsel suistimal, iş yerinde, eğitim kurumlarında veya diğer yerlerde meydana gelen cinsel taciz ve sindirme, kadın ticareti ve fahişeliğe zorlama dahil olmak üzere genel olarak toplum içinde meydana gelen şiddet; (c) Nerede olursa olsun devlet tarafından işlenen veya göz yumulan fiziksel, cinsel veya psikolojik şiddet.*"<sup>5</sup> de bu kapsamda değerlendirilmelidir.

<sup>2</sup> [http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com\\_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.54e49671681f10.56126252](http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.54e49671681f10.56126252), 18.02.2015, saat.15.42.

<sup>3</sup> Uluslararası sürece ilişkin ayrıntılı bilgi için bak. Moroğlu, [www.tukd.org.tr/dosya/KadinaYonelikSiddet.doc](http://www.tukd.org.tr/dosya/KadinaYonelikSiddet.doc), 26.06.2016, saat.12.32

<sup>4</sup> [http://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/Books/khuku/kadinlara\\_karsi\\_siddet/siddet\\_kadinlara\\_yonelik\\_siddetin\\_ortadan\\_kaldirilmasina\\_dai.pdf](http://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/Books/khuku/kadinlara_karsi_siddet/siddet_kadinlara_yonelik_siddetin_ortadan_kaldirilmasina_dai.pdf), 18.02.2015, saat.16.00

<sup>5</sup> [http://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/Books/khuku/kadinlara\\_karsi\\_siddet/siddet\\_kadinlara\\_yonelik\\_siddetin\\_ortadan\\_kaldirilmasina\\_dai.pdf](http://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/Books/khuku/kadinlara_karsi_siddet/siddet_kadinlara_yonelik_siddetin_ortadan_kaldirilmasina_dai.pdf), 18.02.2015, saat.16.00.

Dünya Sağlık Örgütü eşlerin uyguladığı şiddeti, yakın bir ilişkide fiziksel, psikolojik ya da cinsel hasara yol açan her tür davranış olarak tanımlamıştır. Bunların içinde;

- Tokat atma, vurma, tekmeleme ve dövme gibi fiziksel saldırı fiilleri,
- Sindirme, sürekli küçük düşürme ve aşağılama gibi psikolojik taciz,
- Cinsel ilişkiye zorlama ve öteki cinsel zor kullanma biçimleri,
- Bir kimseyi ailesinden ve arkadaşlarından uzaklaştırma, hareketlerini gözleme ve bilgi ya da yardıma ulaşmasını kısıtlama,

gibi çeşitli kontrol edici davranışlar yer alır<sup>6</sup>.

Türkiye’de aile içi yaşanan şiddette kadına karşı gerçekleştirilen fiiller bakımından etkin koruma sağlamak amacıyla yapılan ilk hukuki düzenleme 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun<sup>7</sup> olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu Kanun 6284 sayılı Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun<sup>8</sup> ile yürürlükten kaldırılmıştır. 6284 Sayılı Kanun ile koruma sağlanmaya çalışılan “Kadın” kavramının kapsamı ve alınması ön-görülen tedbirler genişletilmiştir<sup>9</sup>.

Nitekim 6284 sayılı Kanun m.1’e göre; “*Bu Kanunun amacı; şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemek*” olarak ifade edilmiştir.

6284 Sayılı Kanun m. 2/1-d’de, “*Şiddet: Kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranış*” olarak tanımlanırken aynı maddenin ç) bendinde “*Kadına yönelik şiddet: Kadınlara, yalnızca kadın oldukları için uygulanan veya kadınları etkileyen cinsiyete dayalı bir ayrımcılık ile kadının insan*

<sup>6</sup> [http://insanca.kadikoy.bel.tr/kl\\_kadina\\_yonelik\\_siddet.html](http://insanca.kadikoy.bel.tr/kl_kadina_yonelik_siddet.html), 18.02.2015, saat.15.38.

<sup>7</sup> 14.01.1998 Gün ve 4320 sayılı Kanun (RG 17.01.1998, No.23233).

<sup>8</sup> 08.03.2012 Gün ve 6284 sayılı Kanun (RG 20.03.2012, No.28239).

<sup>9</sup> Konuya ilişkin ayrıntılı bilgi için bak.Bacaksız, 2013, s. 13 vd.

*hakları ihlaline yol açan ve bu Kanunda şiddet olarak tanımlanan her türlü tutum ve davranış” olarak ifade edilmiştir.*

Kadınlara yönelik şiddet, kadınların insan haklarının ihlalidir. Sağlık ve çalışma hakkı gibi temel hak ve özgürlüklerden yararlanmanın engellenmesini sonuçlar. İnsan hakkı ihlali olması sebebiyle maddi ve manevi bütünlük hakkı, kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı, ifade özgürlüğü ve evleneceği kişiyi seçme hakkı gibi hakları ihlal etmektedir. Şiddet, işkenceye, zalimane, insanlık dışı ve onur kırıcı muameleye kadar varan hareketlere yol açabilmektedir ve yaşam hakkının ihlaline kadar gidebilmektedir<sup>10</sup>.

### **III. Kadına Karşı Şiddetin Uluslararası Sözleşmelerdeki Konumu**

Kadına yönelik şiddetin bir insan hakkı ihlali olduğuna konusunda pek çok uluslararası belge mevcuttur. En önemlilerine kısaca göz atacak olursak<sup>11</sup>:

#### **1. Kadına Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi**

Sözleşmeye taraf devletler, kadınların tüm alanlarda erkeklerle eşit biçimde insan hakları ve temel özgürlüklerden yararlanmalarını sağlamakla ve bu hakların kullanımını güvence altına almakla yükümlüdür.

Türkiye Sözleşmeyi 1985’te onaylamıştır<sup>12</sup>. Sözleşme diğer taraf ülkelere olduğu gibi Türkiye’ye de kadınlara yönelik her türlü ayrımcılığı yasaklama, ayrımcılığı önlemek için önlemler alma, kadınlara erkeklerle eşit koruma sağlama, mahkemelerin, resmi kurumların ve kamu görevlilerinin eşitlik ilkesine uygun davranmasını sağlama, ayrımcılık içeren geleneklerin değiştirilmesi için önlem alma, kadınlara karşı ayrımcılık oluşturan tüm ceza hukuku hükümlerini yürürlükten kaldırma ödevi yüklemiştir.

#### **2. Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi’nin 19 No.lu Tavsiye Kararı**

Bu karar, cinsiyete dayalı şiddetin kadınların hak ve özgürlüklerini kullanmasını engelleyen bir ayrımcılık şekli olduğunu açıkça belirtir ve devletlerden kanun ve politikalarını gözden geçirirken bunu göz önünde tutmalarını ister.

<sup>10</sup> [http://insanca.kadikoy.bel.tr/kl\\_kadina\\_yonelik\\_siddet.html](http://insanca.kadikoy.bel.tr/kl_kadina_yonelik_siddet.html), 18.02.2015, saat.15.38.

<sup>11</sup> <http://www.bianet.org/bianet/kadin/47797-cinsel-suclar-ve-kadin-magdurun-korunmasi>, 18.02.2015, saat.15.28.

<sup>12</sup> <http://www.kadinininsanhaklari.org/programlar/savunuculuk/ulusal-duzeyde-savunuculuk/kadina-karsi-her-turlu-ayrimciligin-onlenmesi-sozlesmesi-cedaw/>, 20.06.2016, saat.14.32.

### 3. Pekin 4. Dünya Kadın Konferansı Eylem Platformu

1995 Yılında Pekin’de toplanan 4. Dünya Kadın Konferansı’nın Eylem Platformunda, “Kadınlara yönelik şiddet kadınların insan haklarını ve temel özgürlüklerini kullanmalarını engellemekte, zayıflatmakta ya da değersiz hale getirmektedir” denilmiştir.

### 4. Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Bildirge

Bildirge’de, eşitliğin sağlanması ve cinsiyete dayalı şiddetin önlenmesi için farklılıkları göz önünde tutan uygulamaların gerekliliği kabul edilmektedir.

Bildirge, devletlere “Gereken özeni gösterme yükümlülüğü” yüklemektedir. Bu yükümlülük, Bildirge m.4/(c)’de şu biçimde ifade edilmiştir: “Devletler; gerek devlet, gerekse özel kişi tarafından işlenen, kadınlara yönelik şiddet eylemlerini önleme, soruşturma ve ulusal mevzuatı uyarınca cezalandırma konusunda gerekli özeni göstermelidir.”

### 5. Kadına Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi Ek İhtiyari Protokolü

Ek İhtiyari Protokol, Kadına Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesine, Sözleşme ile koruma altına alınmış hakların ihlal edildiğini iddia eden birey ve grupların şikayetlerini kabul ve inceleme yetkisini tanımıştır. Türkiye 29 Ekim 2002’de Protokolü onaylamıştır.

### 6. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nde kadın erkek eşitliği, kadına yönelik şiddetin önlenmesi konularında doğrudan bir düzenleme yer almamaktadır. Buna karşın Sözleşme, hak ve özgürlüklerden yararlanmaya ilişkin 14. maddesiyle “cinsiyete dayalı ayrımcılığı” özel biçimde yasaklamaktadır.

Ayrıca 1949 tarihli Savaş Zamanında Sivillerin Korunmasına Dair 4 No.lu Cenevre Sözleşmesi, Kadınların ve Çocukların Silahlı Çatışmada ve Olağanüstü Durumlarda Korunmasına Dair Bildirge, İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı ya da Onur Kırıcı Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme gibi uluslararası ve bölgesel düzenlemeler de bulunmaktadır<sup>13</sup>.

<sup>13</sup> <http://www.bianet.org/bianet/kadin/47797-cinsel-suclar-ve-kadin-magdurun-korunmasi>, 18.02.2015, saat.15.28.

#### IV. Kadına Karşı Cinsel Şiddet

Kadına karşı cinsel şiddet; kim tarafından gerçekleştirildiği önem taşımaksızın, istemi dışında, cinsel amaçlı olarak, kadına yöneltilen her türlü cinsel davranış (söz veya eylem) olarak ifade edilmektedir<sup>14</sup>.

Kadınlara Yönelik Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi'ne göre, kadınlara yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, “bir kadına sırf kadın olduğu için yöneltilen ya da oransız bir şekilde kadınları etkileyen” şiddettir<sup>15</sup>.

Kocası veya bir başkası tarafından kadının arzusu dışında ve/veya istemediği biçimlerde cinsel ilişkiye zorlanması başta olmak üzere, cinsel organlara zarar verilmesi, çocuk doğurmaya/doğurmamaya veya kürtaja zorlanması, akrabalarıyla cinsel ilişkiye girmeye mecbur bırakılması veya onlar tarafından tacize katlanmak zorunda kalması, fuhuşa zorlanması, zorla evlendirilmesi, telefon, mektup vb. iletişim araçlarıyla sözlü, yazılı veya hareketlerle cinsel içerik taşıyan mesajlar verilerek rahatsızlık verici davranışlara katlanmak zorunda bırakılması cinsel şiddet çeşitlerindedir<sup>16</sup>.

Cinsel şiddet, çoğu zaman kadına yönelik diğer şiddet biçimleriyle birlikte, kadını baskı altında tutmaya yönelik, evrensel bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Cinsel özgürlüğe karşı işlenen suçlar, en yaygın toplumsal sorunlardan birisi olduğu halde, bu şiddet biçimi, yaygınlığı ile orantılı bir biçimde ceza yargılamasının konusu olamamaktadır<sup>17</sup>.

Türkiye’de fiziksel ve cinsel nitelikli şiddet olgularını araştırmayı amaçlayan bir anket çalışmasında ortaya çıkan veriler acı gerçeği açıkça ortaya çıkartmaktadır<sup>18</sup>:

Aile içi şiddeti ceza muhakemesi ve infaz hukuku açısından değerlendiren ankette, katılanların;

- **yüzde 88.6**’sı aile içi şiddete uğramalarına rağmen şikayette bulunmadıklarını belirtmişlerdir.

<sup>14</sup> Karınca, <http://www.ankarabarasu.org.tr>, 18.02.2015, saat.15.17.

<sup>15</sup> [http://insanca.kadikoy.bel.tr/kl\\_kadina\\_yonelik\\_siddet.html](http://insanca.kadikoy.bel.tr/kl_kadina_yonelik_siddet.html), 18.02.2015, saat.15.38.

<sup>16</sup> Karınca, <http://www.ankarabarasu.org.tr>, 18.02.2015, saat.15.17; <https://www.morcati.org.tr>, 20.06.2016, saat.12.20.

<sup>17</sup> <http://www.bianet.org/bianet/kadin/47797-cinsel-suclar-ve-kadin-magdurun-korunmasi>, 18.02.2015, saat.15.28.

<sup>18</sup> <http://www.bianet.org/bianet/kadin/47797-cinsel-suclar-ve-kadin-magdurun-korunmasi>, 18.02.2015, saat.15.28.

- Şiddete uğrayanların sadece **yüzde 7.6**'sı şikayet yoluna başvurmuştur.
- Cinsel suçların ana grubunu oluşturan cinsel taciz ve cinsel tecavüz eylemlerinin çok küçük bir oranı (**yüzde 5-10**) adli makamlara yansıtılmaktadır.

Nitekim Emniyet Genel Müdürlüğü'nün yaptığı benzer bir araştırmanın sonuçlarına göre,

- Türkiye'de kadınların **yüzde 97**'si aile içi şiddetle karşılaşmakta,
- Eylemle karşılaşanların yalnızca **yüzde 41**'i durumu karakola intikal ettirmekte,
- Karakollara yansıyan bu şikayetlerin ise, sadece **yüzde 43**'ü işleme tabi tutulmaktadır.

Yine konuya veriler ışığında yaklaşan farklı bir çalışma şu sonuçları ortaya koymuştur<sup>19</sup>:

- Tüm kadınların % 25'i fiziksel şiddete uğramaktadır.
- Şiddete uğrayan kadınların % 75'i eşi tarafından şiddet görmektedir.
- Cinayet sonucu ölen kadınların % 40-70'i eşi tarafından öldürülmektedir.
- Tecavüze uğrayanların % 50'si 18 yaş altında ve bunlardan % 10'u erkek çocuk, gerisi kız çocuk olarak görülmektedir.
- Her 4 kız çocuktan biri cinsel şiddete uğramaktadır.
- Daha çok 7-9 yaş arası çocuklar cinsel şiddete uğramaktadır.
- 5-10 yaş arası çocukların % 55'i ensest mağdurdur.
- 10-16 yaş arası çocukların % 40'ı ensest mağdurdur.
- Cinsel saldırıların % 75'i tanıdık biridir.
- Ensest olaylarında failerin % 50'si öz baba ve sırasıyla amcalar eniştereler, ağabeyler, dedeler ve dayılardır.
- Acil yardım hattını arayan kadınlardan % 57'si fiziksel şiddete, % 46,9'u cinsel şiddete, % 14,6'sı enseste ve % 8,6'sı tecavüze maruz kaldığını ifade etmektedir.

<sup>19</sup> [http://insanca.kadikoy.bel.tr/kl\\_kadina\\_yonelik\\_siddet.html](http://insanca.kadikoy.bel.tr/kl_kadina_yonelik_siddet.html), 20.06.2016, saat.12.29.



Yine Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yayınlanan 2008 yılı “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet İstatistikleri”nde<sup>20</sup>;

Δ Eşi veya birlikte olduğu kişi(ler)den cinsel şiddet içeren davranışlardan –zorla cinsel ilişkiye girme- yaşamış kadınların yüzde olarak ifadesi<sup>21</sup>;

Yaşamının herhangi bir döneminde:

15-24 yaş arası % 6.7

25-34 yaş arası %7.1

35-44 yaş arası % 8.1

45-59 yaş arası % 13.5

olarak tespit edilmiştir.

Bu davranışın sıklığı ise aşağıdaki gibi gerçekleşmiştir:

Son on iki ayda:

15-24 yaş arası % 4.8

25-34 yaş arası % 4.1

35-44 yaş arası % 3.0

45-59 yaş arası % 2.8

Birkaç kez:

15-24 yaş arası % 50

25-34 yaş arası % 59.7

35-44 yaş arası % 60.2

45-59 yaş arası % 58.5

Δ Eş dışındakilerden fiziksel ve cinsel şiddet gören kadınların yüzdesi ise şu şekilde belirlenmiştir<sup>22</sup>:

- Cinsel şiddet görenler

15-24 yaş arası % 5.5

25-34 yaş arası % 3.4

<sup>20</sup> <http://www.tuik.gov.tr/VeriTabanlari>, 20.06.2016, saat.15.36.

<sup>21</sup> <http://rapory.tuik.gov.tr>, 20.06.2016, saat.15.37.

<sup>22</sup> <http://rapory.tuik.gov.tr>, 20.06.2016, saat.15.38.

- 35-44 yaş arası % 2.3
- 45-59 yaş arası % 1.5
- Fiziksel şiddet görenler
  - 15-24 yaş arası % 21.8
  - 25-34 yaş arası % 16.6
  - 35-44 yaş arası % 16.2
  - 45-59 yaş arası % 16.3

Rakamlar olayların boyutları için bir fikir vermekle birlikte maalesef bu konuya ilişkin asıl rakamları yansıtmamaktadır. Konu daha çok –farklı nedenlerle- siyah sayılar olarak kalmaktadır.

### V. Türk Ceza Kanunu’nda Kadına Karşı Cinsel Şiddet

Türk Ceza Kanunu, Kişilere Karşı Suçların düzenlendiği İkinci Kısımın “Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar” başlıklı Altıncı Bölümünde kişilerin bedenleri üzerinde, rızaları dışında cinsel davranışlarda bulunulmasını suç saymış ve yaptırma tabi kılmıştır. “Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar”, Cinsel saldırı m. 102, Çocukların cinsel istismarı m. 103, Reşit olmayanla cinsel ilişki m. 104 ve Cinsel taciz m. 105 olarak düzenlenmiştir.

Türk Ceza Kanunu’nda yer alan *Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar* şu şekildedir:

#### **Cinsel saldırı**

**MADDE 102.** – (1) *Cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığını ihlâl eden kişi, mağdurun şikâyeti üzerine, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Cinsel davranışın sarkıntılık düzeyinde kalması hâlinde iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir. (Asliye Ceza)*

(2) *Füilin vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda, on iki yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur. Bu füilin eşe karşı işlenmesi hâlinde, soruşturma ve kovuşturmanın yapılması mağdurun şikâyetine bağlıdır. (Ağır Ceza)*

#### (3) Suçun;

a) *Beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,*

b) Kamu görevinin, vesayet veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,

c) Üçüncü derece dâhil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı ya da üvey baba, üvey ana, üvey kardeş, evlat edinen veya evlatlık tarafından,

d) Silahla veya birden fazla kişi tarafından birlikte,

e) İnsanların toplu olarak bir arada yaşama zorunluluğunda bulunduğu ortamların sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle, işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilen cezalar yarı oranında artırılır.

(4) Cinsel saldırı için başvuru alan cebir ve şiddetin kasten yaralama suçunun ağır neticelerine neden olması hâlinde, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.

(5) Suç sonucu mağdurun bitkisel hayata girmesi veya ölümü hâlinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur. (Ağır Ceza)

### **Cinsel taciz**

**MADDE 105.** – (1) Bir kimseyi cinsel amaçlı olarak taciz eden kişi hakkında, mağdurun şikayeti üzerine, üç aydan iki yıla kadar hapis cezasına veya adlî para cezasına, fiilin çocuğa karşı işlenmesi hâlinde altı aydan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Asliye Ceza)

(2) Suçun;

a) Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin ya da aile içi ilişkisinin sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,

b) Vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruyucu aile veya sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından,

c) Aynı işyerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,

d) Posta veya elektronik haberleşme araçlarının sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,

e) Teşhir suretiyle,

*İşlenmesi hâlinde yukarıdaki fıkraya göre verilecek ceza yarı oranında artırılır. Bu fiil nedeniyle mağdur; işi bırakmak, okuldan veya ailesinden ayrılmak zorunda kalmış ise verilecek ceza bir yıldan az olamaz.*

Türk Ceza Kanunu m. 103’de yer alan çocuğun cinsel istismarı ve m. 104’de bulunan reşit olmayanla cinsel ilişki suçları çocuklarla ilgili olmaları nedeniyle konumuz kapsamı dışında kaldığından bu tebliğde üzerinde durulmayacaktır.

## **VI. Türk Ceza Kanunu’ndaki Düzenlemelere İlişkin Genel Değerlendirme**

Cinsellik günümüzde bir özgürlük sorunu olarak ele alınmaktadır. Bu durum cinselliğin genel ahlak anlayışı olduğu düşüncesinden uzaklaşılmasının bir göstergesidir. Gerçekten de günümüzde cinsel suçlarla korunan hukuksal yarar cinsel tercihin kişi tarafından özgür ve serbestçe belirlenmesi olarak ortaya konulmaktadır<sup>23</sup>. Bu gelişim nedeniyle cinsel özgürlüğe karşı suçların Türk Ceza Kanunu’nda “Kişilere Karşı Suçlar” kısmında yer alması bireyin ön plana çıkartılması nedeniyle olumlu olmakla birlikte suçların düzenlendiği bölüm başlığının *Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar* olarak belirlenmesi yerinde değildir. Çünkü belirtilen suçlarla cinsel özgürlük ihlal edilmektedir. *Dokunulmazlık* ve *cinsel özgürlük* aynı anlama gelen kavramlar değildir. Dokunulmazlığın korunduğunun ifade edilmesi korunan hukuki değer bakımından bireyin beden bütünlüğünün esas alındığı izlenimini vermektedir, ki bu durum asıl olması gerekeni arka plana atmaktadır. Üstelik dokunulmazlığın asıl hukuki değer olarak korunduğu suç tipleri yaralama suçları olarak Kanun’da düzenlenmiştir<sup>24</sup>. Dolayısıyla cinsel suçlar bakımından asıl korunan hukuki değer cinsel özgürlüktür. Nitekim öğretilerde de genel olarak cinsel özgürlüğün cinsel saldırı suçları bakımından korunan hukuki değer olduğu özellikle belirtilmektedir<sup>25</sup>.

<sup>23</sup> Tezcan ve diğ., 2015, s. 343; Koca/Üzülmez, 2015, s. 282.

<sup>24</sup> Konuya ilişkin ayrıntılı açıklama için bak. Centel, 2013, s. 7; Centel, <http://tbdergisi.barobirlik.org.tr>, s. 271. Ayrıca bak. Kartal, 2013, s. 95.

<sup>25</sup> Yokuş Sevük, <http://tbdergisi.barobirlik.org.tr>, 26.06.2016, saat.14.01, s.246; Kartal, İstanbul, 2013, s. 95; Artuk ve diğ., 2015, s. 282; Koca/Üzülmez, 2015, s. 282.

Türk Ceza Kanunu'nda ilgili hükmün Gerekeçe'sinde, korunan hukuki değerın "kişilerin cinsel dokunulmazlığı" olduğu belirtilmiş ve devamla "kişilerin vücudu üzerinde cinsel davranışlarda bulunulmak suretiyle cinsel dokunulmazlığın ihlal edileceği" ifade edilmiştir<sup>26</sup>. Görüldüğü üzere cinsel özgürlüğün korunan hukuki değer olduğuna ilişkin bir ibare bulunmamaktadır.

Öğretide cinsel suçlarla ilgili olarak korunan hukuki değerın cinsel özgürlük yanında bu suçun gerçekleşme biçimleri bakımından mağdurun vücut bütünlüğü olduğu da ifade edilmektedir<sup>27</sup>.

Türk Ceza Kanunu'nda yetişkinlere –konumuz bakımından kadınlara yönelik olarak gerçekleştirilen cinsel amaçlı eylemler, "cinsel saldırı" veya "cinsel taciz" olarak isimlendirilmektedir.

TCK m. 102'de düzenlenmiş bulunan cinsel saldırı suçunun faili ve mağduru bakımından özellik söz konusu değildir. Herkes tarafından herkese karşı bu suç işlenebilir. Fail ve mağdur farklı cinsiyette olabileceği gibi aynı da olabilir<sup>28</sup>. Mağdurun çocuk olması durumunda cinsel saldırı suçu değil failin özelliğine göre, ya TCK m. 103'de düzenlenmiş bulunan çocuğun cinsel istismarı veya TCK m. 104'de yer alan reşit olmayanla cinsel ilişki yahut da TCK m. 105'de bulunan cinsel taciz suçu söz konusu olacaktır.

Cinsel saldırı, mağdurun rızası dışında cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığının ihlal edilmesidir. "Cinsel davranış"tan ne anlaşılması gerektiği Kanun'da açıklığa kavuşturulmamıştır. Kanun'un ilgili maddesinin Gerekeçesi'nde ise "kişinin vücudu üzerinde gerçekleştirilen cinsel arzuları tatmin amacına yönelik ve cinsel ilişkiye varmayan cinsel davranışlar" olarak ifade edilmiştir<sup>29</sup>. Cinsel davranış ifadesinden anlaşılması gereken "*tıp, psikoloji ve hatta antropoloji ve sosyoloji bilimlerinin verilerine uygun olarak objektif anlamda erojen, diğer ifade ile cinsel hisleri uyarıcı olarak nitelendirilen davranışlar*" dır. Bu noktada failin saiki değil, davranışın dışa yansıyan cinsellikle ilişkisi dikkate alınacaktır. Davranış objektif olarak bu niteliği taşııyorsa fail veya mağdurun bu biçimde algılamış

<sup>26</sup> Centel, İstanbul, 2013, s. 7; Centel ve diğ., 2005, s. 180.

<sup>27</sup> Özbek ve diğ., 2015, s. 318.

<sup>28</sup> Soyaslan, 2005, s. 171.

<sup>29</sup> Centel ve diğ., 2005, s. 180.

olması davranışın cinsel sayılması için yeterli olmayacaktır<sup>30</sup>. Failin cinsel tatmin duyup duymaması önem arz etmez<sup>31</sup>.

Fail mağdurun bedeni üzerinde cinsel davranışlar gerçekleştirebileceği gibi mağduru zorlayarak onun bazı davranışlar sergilemesine de neden olabilir. Dolayısıyla mağduru bir şey yapmaya zorlamak veya mağduru kendisine yönelik bir davranışa katlanmak zorunda bırakmak da cinsel saldırı suçunu oluşturabilecektir. Öte yandan failin başka iki kişiyi kendi aralarında cinsel davranışta bulunmaya zorlaması halinde dahi cinsel saldırı suçunun olduğu ifade edilmelidir. Bu noktada dolaylı faillik kurumu vesilesi ile sorumluluk doğacaktır<sup>32</sup>.

Mağdurun vücuduna organ veya sair cisim sokulması suretiyle cinsel saldırı suçunun gerçekleştirilmesi halinde faile TCK m. 102/2'ye göre ceza verilmesi söz konusudur. Cinsel saldırı suçunun vücuda organ veya sair cisim sokulması suretiyle işlenmesi halinin suçun ağırlaştırıcı hali mi yoksa bağımsız bir suç olduğu mu konusunda doktrinde görüş ayrılığı bulunmaktadır<sup>33</sup>. Kanaatimizce ikinci fıkrada düzenlenen hal ayrı bir suç olarak değerlendirilmeli, dolayısıyla fiilin tamamlanamadığı hallerde ağırlaştırılmış ceza esas alınarak teşebbüs nedeniyle indirim yapılmalıdır<sup>34</sup>.

Suçun sarkıntılık düzeyinde kalması da cezalandırmayı gerektirmektedir.

Türk Ceza Kanunu, cinsel saldırı eyleminin sadece nitelikli halinin, evlilik birliği içinde gerçekleşmesini şikayete bağlı bir suç olarak kabul etmiştir.

Cinsel saldırı suçu gerek TCK m. 102/1 ve gerekse m. 102/2 bakımından kasten işlenebilen bir suçtur. Genel kast suçun oluşumu için yeterlidir. Ayrıca failin cinsel arzularını tatmin etmek amacıyla hareket etmiş olması gerekmez. Diğer bir ifade ile özel kastın varlığı aranmaz. Gerekçe'de her ne kadar TCK m. 102/1 bakımından cinsel tatmin maksadıyla cinsel davranışın gerçekleştirilmesi gereğinden söz edilmiş bulunsa da Gerekçe madde metnine dahil değildir ve kanunilik ilkesi gereğince madde metninde özel

30 Tezcan ve diğ., 2015, s. 355.

31 Centel, <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr>, s. 271.

32 Koca/Üzülmez, 2015, s. 288-289; Tezcan ve diğ., 2015, s. 2015, s. 357; Artuk ve diğ., 2015, s. 286;

33 Centel, <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr>, s. 275.

34 Aynı yönde bak. Centel, <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr>, s. 275.

kastı aramamızı gerektiren bir ibareye rastlanmamaktadır. Bu nedenle cinsel saldırı suçu bakımından failde özel kast aranmaz<sup>35</sup>. Fail hareketinin cinsel olduğunu bilmeli ve hareketi bilerek ve isteyerek gerçekleştirmelidir<sup>36</sup>. Öğretide cinsel saldırı suçunu düzenleyen madde bakımından Gerekçe’de yer alan açıklama nedeniyle birinci fıkranın özel kast ile işlenmesi gerektiği; ikinci fıkra bakımından ise genel kastın yeterli olduğu ifade edilmektedir<sup>37</sup>.

Cinsel saldırı suçu; 1) beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı, 2) kamu görevinin, vesayet veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle, 3) üçüncü derece dâhil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı ya da üvey baba, üvey ana, üvey kardeş, evlat edinen veya evlatlık tarafından, 4) silahla veya birden fazla kişi tarafından birlikte, 5) insanların toplu olarak bir arada yaşama zorunluluğunda bulunduğu ortamların sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle, işlenirse veya 6) suç sonucu mağdur bitkisel hayata girer veya ölürse faile verilecek ceza artırılabacaktır.

Cinsel saldırı suçunun işlenmesi sırasında uygulanan cebir ve şiddet kasten yaralama suçunun ağır neticelerine neden olursa, faile ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler de uygulanarak ceza verilecektir.

Mağdurun vücut dokunulmazlığının ihlali niteliği taşımayan cinsel davranışlarla rahatsız edilmesi cinsel taciz olarak adlandırılmakta ve TCK m.105’de yaptırıma tabi kılınmaktadır. Türk Ceza Kanunu’na göre, bir kimseyi, cinsel amaçlı olarak taciz eden kişi hakkında soruşturma ve kovuşturma mağdurun şikayeti üzerine gerçekleştirilmektedir.

TCK m. 105’e göre suçun cezası belli hallerde ağırlaşmaktadır: a) Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin ya da aile içi ilişkisinin sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle, b) vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruyucu aile veya sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından, c) aynı işyerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle, d) posta veya elektronik haberleşme araçlarının sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle, e) teşhir yoluyla, fiilin işlenmesi söz konusu olduğunda faile verilecek ceza ağırlaşacaktır.

<sup>35</sup> Tezcan ve diğ., 2015, s. 2015, s. 362; Özbek ve diğ., 2015, s. 337.

<sup>36</sup> Centel, <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr>, s. 277.

<sup>37</sup> Artuk ve diğ., 2015, s. 297; Kartal, 2013, s. 105;

Öte yandan cinsel taciz suçu nedeniyle mağdur; işi bırakmak, okuldan veya ailesinden ayrılmak zorunda kalmış ise verilecek ceza bir yıldan az olamayacaktır (TCK m.105/2, son cümle).

Ağırlaştırıcı nedenler bakımından belirtilen kişisel ilişkilerin varlığı, oluşan güven ortamı içinde mağdurun gerçekleştirilen fiile karşı savunma mekanizmalarını elinden alacak ve fiilin tekrarını kolaylaştıracaktır. Bu nedenle belli hallerde cezanın ağırlaşması yerinde olarak öngörülmüştür.

TCK m.105’de düzenlenmiş bulunan cinsel taciz suçu ile yasaklanan fiil, bir kişinin cinsel amaçlı olarak taciz edilmesidir<sup>38</sup>.

Cinsel taciz sayılacak hareketlerin neler olduğu konusunda yasada açıklık bulunmamaktadır. Üstelik madde Gereğesi’nde “...cinsel yönden, ahlak temizliğine aykırı olarak mağdurda rahatsızlık duygusu yaratan cinsel davranışlarla gerçekleştirilen hareketler” biçiminde yapılan tanım belirsizliği daha da artıran, keyfiliği doğurucu niteliktedir. Bu durum ceza hukukunun önemli esaslarından olan kanunilik ilkesine aykırıdır<sup>39</sup>.

Cinsel taciz kavramına ilişkin doktrinde farklı tanımlar yapılmaktadır<sup>40</sup>. Kanaatimizce cinsel taciz, bedensel bütünlüğü bozacak nitelikte teması içermeyen, cinsel amaçlı ve cinsel özgürlüğü ihlal edici, mağdurda rahatsızlık yaratan boyuta ulaşan nitelikte her türlü cinsel davranıştır.

Cinsel taciz kavramı içinde değerlendirilecek hareketler, mağdur hedef alınarak yapılmış olması koşuluyla, sözle, el kol hareketleriyle, yazıyla gerçekleştirilebilecektir. Telefon, mektup, üçüncü bir kişi aracılığıyla fiilin işlenmesi mümkündür. Önemli olan davranışların cinsel saldırı boyutuna ulaşmamış olmasıdır<sup>41</sup>.

Cinsel taciz kapsamına giren ve bu biçimde algılanan davranışların neler olduğunun tespiti konusunda son otuz yıldır çeşitli açılardan denekler üzerinde araştırmalar yapılmıştır. 1983 yılında yapılan bir çalışmada, *dikkatlice bakış, kur yapmak, müstehcen el kol hareketleri, seks önerilerinin* denekler tarafından cinsel taciz olarak algılandığı vurgulanmıştır<sup>42</sup>.

<sup>38</sup> Tezcan ve diğ., s. 415.

<sup>39</sup> Suçun maddi unsuru konusundaki değerlendirmeler için bak. Kırıt, 2013, s. 145-149. Ayrıca bak. Ünver, Ankara, 2008, s. 331.

<sup>40</sup> Farklı tanımlar için bak. Tezcan ve diğ., s.413.

<sup>41</sup> Tezcan ve diğ., s. 414-415.

<sup>42</sup> Yeşiltaş, [http://journals.manas.kg/mjsr/oldarchives/Vol07\\_Issue13\\_2005/424.pdf](http://journals.manas.kg/mjsr/oldarchives/Vol07_Issue13_2005/424.pdf), 03.12.2016; Çakmut, 2009, s. 131.



Belirttiğimiz üzere cinsel taciz sözel, sözel olmayan veya görsel davranışlar şeklinde gerçekleşebilir. Bu halleri örnekleyecek olursak; biriyle cinsel içerikli konuşmalar sözel davranışa, dikkatlice veya şehvetle birisinin vücuduna bakmak sözel olmayan davranışa, bilgisayardaki müstehcen ekran koruyucusu programı görsel davranışa örnek olarak verilebilir. Cinsel taciz en hafif şekliyle hoş karşılanmayan cinsel içerikli bir şaka olabilir<sup>43</sup>.

Başta rıza olmak üzere hukuka uygunluk sebebinin varlığı halinde fiil suç olmaktan çıkacaktır.

Cinsel taciz suçu kasten işlenebilen suçtur. Failde ayrıca cinsel arzuları tatmin saikinin varlığı aranır. Fail bu saiki taşımıyorsa işlediği fiil koşulları varsa Türk Ceza Yasası'nda düzenlenmiş bulunan başka bir suçu (hakaret, tehdit vb.) oluşturabilecektir<sup>44</sup>.

## VI. Sonuç

Kadına karşı şiddet ve şiddetin bir türü olan cinsel şiddet Türkiye'de maalesef hız kesmeden hatta artarak devam etmektedir. Adliyeye yansıyan olaylar buzdağının görünen kısmını ve küçük bir bölümünü oluşturmaktadır. Oysa görünmeyen kısmın çok daha büyük olduğu bilinmektedir.

Kanuni düzenlemelerle konuya çözüm bulunamadığı ortadadır. Cezaları artırarak sorunu aşmak düşüncesi amacına ulaşamamaktadır. Üstelik yasal mevzuatta mücadelede çok yeterli olamamaktadır. Uluslararası standartları ulusal mevzuata taşımak bakımından isteksiz davranmak, genel esasları kabul etsek de kurumlar bazında yeterli idrake ulaşamamak çözümsüzlüğün temel nedenidir.

Üstelik yasal düzenlemelerde ne kadar mükemmel olursanız olun, yaşanan sorunların aktörlerini eğitmedikçe çözüme ulaşmak mümkün olmayacaktır. Eğitim ile kadın ve erkek olgusuna dair ayrımcı yaklaşımları ortadan kaldırıp insan temelinde düşünceyi şekillendirmek zorunludur.

Hiçbir canlı şiddete maruz kalmamalıdır.

Hiçbir canlı şiddeti hak etmez.

Kendisinin insan olduğunu iddia eden hiç kimsenin şiddeti uygulama hakkı yoktur.

<sup>43</sup> Yeşiltaş, [http://journals.manas.kg/mjsr/oldarchives/Vol07\\_Issue13\\_2005/424.pdf](http://journals.manas.kg/mjsr/oldarchives/Vol07_Issue13_2005/424.pdf), 03.12.2016; Saygılar Kırt, Yasemin F., "5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Cinsel Taciz Suçu", Ceza Hukukunda Kadının Şiddete Karşı Korunması, Ed.: N.Centel, İstanbul, 2013, s. 147-149.

<sup>44</sup> Tezcan ve diğ., s. 415-416.

## KAYNAKÇA

- ARTUK M. Emin/GÖKCEN Ahmet/YENİDÜNYA A. Caner, **Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 15. bası, Adalet Yayınları, Ankara, 2015.
- BACAKSIZ Pınar, “**6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının Korunması**”, Ceza Hukukunda Kadının Şiddete Karşı Korunması, Ed.Nur Centel, XII Levha Yayınları, İstanbul, 2013, ss. 13-37.
- CENTEL Nur, “**Ceza Hukuku Şiddete Karşı Kadını Koruyor Mu?**”, Ceza Hukukunda Kadının Şiddete Karşı Korunması, Ed.Nur Centel, XII Levha Yayınları, İstanbul, 2013, ss. 1-12.
- CENTEL Nur, “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Cinsel Saldırı Suçu Ve Cinsel Suçlar Değişiklik Tasarısı’nın Değerlendirilmesi”, <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr>, 26.06.2016, saat.14.09, s. 271.
- CENTEL Nur/ZAFER Hamide/ÇAKMUT Özlem, **Gereççeli-Karşılaştırmalı-Tablolu Yeni Türk Ceza Kanunu ve İlgili Mevzuat**, 5. bası, Beta, İstanbul, 2005.
- ÇAKMUT Özlem Y., “**Cinsel Taciz Suçu ve Ceza Muhakemesi Kanunu’na Göre Bilirkişilik Kurumu**”, CHD, 4, 11, Aralık 2009, ss. 129-161.  
[http://insanca.kadikoy.bel.tr/kl\\_kadina\\_yonelik\\_siddet.html](http://insanca.kadikoy.bel.tr/kl_kadina_yonelik_siddet.html), 18.02.2015, saat.15.38 ve 20.06.2016, saat.12.29.
- [http://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/Books/khuku/kadinlara\\_karsi\\_siddet/siddet\\_kadinlara\\_yonelik\\_siddetin\\_ortadan\\_kaldirilmasina\\_dai.pdf](http://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/Books/khuku/kadinlara_karsi_siddet/siddet_kadinlara_yonelik_siddetin_ortadan_kaldirilmasina_dai.pdf), 18.02.2015, saat.16.00
- <http://rapory.tuik.gov.tr>, 20.06.2016, saat.15.37.
- [http://www.ankarabarasu.org.tr/Siteler/2012yayin/2011sonrasikitap/Kadina\\_Yonelik\\_Aile\\_iciSiddet\\_ic.pdf](http://www.ankarabarasu.org.tr/Siteler/2012yayin/2011sonrasikitap/Kadina_Yonelik_Aile_iciSiddet_ic.pdf), 18.02.2015, saat.15.17.
- <http://www.bianet.org/bianet/kadin/47797-cinsel-suclar-ve-kadin-magdurun-korunmasi>, 18.02.2015, saat.15.28.
- <http://www.kadinininsanhaklari.org/programlar/savunuculuk/ulusal-duzeyde-savunuculuk/kadina-karsi-her-turlu-ayrimciligin-onlenmesi-sozlesmesi-cedaw/>,
- <https://www.morcati.org.tr>, 20.06.2016, saat.12.20.
- [http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com\\_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.54e49671681f10.56126252](http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.54e49671681f10.56126252), 18.02.2015, saat.15.42.
- <http://www.tuik.gov.tr/VeriTabanlari>, 20.06.2016, saat.15.36.

- KARINCA Eray, **Sorularla Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet**, Ankara Barosu Yayını, Ankara, 2011, [http://www.ankarabarusu.org.tr/Siteler/2012yayin/2011sonrasikitap/KadinaYonelikAileiciSiddet\\_ic.pdf](http://www.ankarabarusu.org.tr/Siteler/2012yayin/2011sonrasikitap/KadinaYonelikAileiciSiddet_ic.pdf), 18.02.2015, saat.15.17.
- KARTAL Pınar Memiş, “**Türk Ceza Hukukunda Cinsel Saldırı Suçu**”, Ceza Hukukunda Kadının Şiddete Karşı Korunması, Ed.Nur Centel, İstanbul, 2013, ss. 85-110.
- KIRIT, Yasemin F. Saygılar, “**5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Cinsel Taciz Suçu**”, Ceza Hukukunda Kadının Şiddete Karşı Korunması, Ed.Nur Centel, XII Levha Yayınları, İstanbul, 2013, ss. 143-156.
- KOCA Mahmut/ÜZÜLMEZ İlhan, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 2. bası, Adalet Yayını, Ankara, 2015.
- MOROĞLU Nazan, “**Kadına Yönelik Şiddet ve Ailenin Korunmasına Dair Kanun**”, [www.tukd.org.tr/dosya/KadinaYonelikSiddet.doc](http://www.tukd.org.tr/dosya/KadinaYonelikSiddet.doc), 26.06.2016, saat.12.32.
- ÖZBEK V.Özer/KANBUR M.Nihat/DOĞAN Koray/BACAKSIZ Pınar/TEPE, İlker, **Türk Ceza Hukuku, Özel Hükümler**, 9. bası, Seçkin, Ankara, 2015.
- SAYGILAR KIRIT, Yasemin F., “**5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Cinsel Taciz Suçu**”, Ceza Hukukunda Kadının Şiddete Karşı Korunması, Ed.: N.Centel, XII Levha, İstanbul, 2013, s. 147-143-156.
- SOYASLAN Doğan, **Ceza Hukuku Özel Hükümler**, Yetkin Yayınları, 5. bası, Ankara, 2005, s. 171.
- TEZCAN Durmuş/ERDEM M.Ruhan/ÖNOK R.Murat, **Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku**, 12.bası, Seçkin, Ankara, 2015.
- ÜNVER Yener, “**Cinsel Dokunulmazlığa Ve Genel Ahlakla Karşı Suçlar**”, Sempozyum, Türk Ceza Kanunu’nun 2.Yılı, Teori ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar, Türk Ceza Hukuku Derneği, Seçkin Yayınları, Ankara, 2008, ss.294-335.
- YEŞİLTAŞ Mehmet, “**İnsan Kaynakları Yönetimi Açısından Bir Sorun Olarak İşyerinde Cinsel Taciz**”, [http://journals.manas.kg/mjsr/oldarchives/Vol07\\_Issue13\\_2005/424.pdf](http://journals.manas.kg/mjsr/oldarchives/Vol07_Issue13_2005/424.pdf), 03.12.2016, saat.14.00.
- YOKUŞ SEVÜK Handan, “**5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Cinsel Saldırı ve Cinsel Taciz Suçları**”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 57, Mart/Nisan 2005, <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr>, 26.06.2016, saat.14.01, ss.243-282.

